

Randi i Sverige — igen

Även denna sommar fick Sverige och Vetenskap och Folkbildning äran och nöjet av ett besök av James Randi, den amerikanske illusionisten och avslöjaren av bluffmakare. Han höll föredrag både i Lund och Stockholm.

Under två intensiva framträdanden (ett på Fysikum för Vetenskap och Folkbildnings medlemmar och ett på KTH, sponsrat av Institutionen för mekanik) kåserade the Amazing Randi på det engagerade, roliga och lärorika sätt vi lärde oss att uppskatta under hans besök här i fjol. Och vi som hade förmånen att träffa Randi även utanför föreläsningssalen kunde konstatera att han var lika sprudlande och engagerad vare sig hans publik bestod av aula full med universitetsfolk eller en enstaka tonårsgrabb.

Nostradamus

Bland de många ämnen som Randi berörde var hans egna rön om Nostradamus, en av de stora namnen inom den övernaturliga sfären. Nostradamus' profetior har förbryllat och fånglat generationer av godtrogna och skeptiker.

Enligt den bok som Randi själv skrivit om Nostradamus (The Mask of Nostradamus, recenserad i detta nummer), var denne en konverterad jude som dolde sina religiösa åsikter bakom dunkla spådomar. Randi kunde också visa att de mera "lyckade" förutsägelserna hade tillkommit efter de händelser som de förutspådde!

Homeopatin fick också sin släng av slev. Hur utspädd är en "högpotent" homeopatisk lösning? Jo, så utspädd att det är ytterst osannolikt att en enda molekyl återstår i den blandning som presenteras som en kraftfull medicin mot specifika sjukdomstillstånd. I själva verket torde varenda vattenmolekyl i universum ha varit i kontakt med alla andra ämnen och därigenom förvärvat de helande egenskaper som homeopaterna tillskriver dem.

Vi fick lära oss vad Randi-effekten är (en tendens att undvika runda tal vid avläsning av skalor, vilket betyder en viss snedvridning av resultaten när de sammanställs. Denna anomali kan i värsta fall tolkas som ett inflytande från okända krafter.

Randi trakterade oss också med berättelser ur sin omväxlande levnad. Han hade t ex på en knapp vecka lärt upp en i ämnet tidigare helt obehövad vän till guru, och låtit honom lura de flesta australiska tidningar under en framgångsrik turné "down under".

Resultatet hade blivit att landets jour-

nalister åtminstone tillfälligt hade blivit vaccinerade mot ytterligare charlataner. En person som uppgav sig besitta magiska krafter vände på flygplatsen när han möttes av frågan "Are you from Randi?"

N-strålar och E-strålar

Den gamla men lärorika historien om N-strålarna (Frankrikes svar på de tyska röntgenstrålarna), som bara hade den nackdelen att de inte existerade, fick vi återberättad av vår gäst, som kryddade framställningen med lite enmansteater.

Det hela verkar kanske löjligt idag, då N-strålarna är bortkastade på historiens sophög, men i deras ställe finns nu E-strålarna, som emanerar från jordens medelpunkt och som har den sällsynta egenheten att de inte kan registreras med något instrument. Trots detta ger de enligt sina anhängare upphov till cancer.

Randi hade bara en knapp vecka i Sverige, men med sin humor, vitalitet, generositet och sanningslidelse påminde han oss om hur roligt det kan vara att vara skeptiker.

Niels Hovmöller

Sätt upp Vetenskap och Folkbildnings nya värvaraffisch!

På nästa uppslag finns en affisch i A3-format. Kopiera eller lossa och sätt upp den överallt, det vill säga där du tror att det finns blivande skeptiker. Skriv gärna till ditt namn och ditt telefonnummer för att de som läser affischen ska få någon nära att vända sig till.

Om du inte tror att en stor

affisch passar så finns det en A4-variant på sista sidan. Men tänk också på att affischer inte är det enda sättet att värva nya medlemmar.

Vi har också tryckt upp några extra exemplar av Folkvett som du kan beställa för att dela ut till presumtiva medlemmar.